עין משפט נר מצוה

טז א ב מיי' פ"ו מהל' גירושין הלכה יח סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קמא סעי' סא :

לא בטלה כולה' ואי אזלי הנך כתבי ויהבי ליכתבו וליתבו רשב"ג סבר עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה' והנך לא ידעי ואזלי וכתבי ויהבי ושרו אשת איש לעלמא ואב"א דכולי עלמא עדות שבטלה מקצתה לא בטלה כולה והכא היינו טעמא דרשב"ג קסבר מלתא דמתעבדא באפי עשרה צריכא בי עשרה למישלפה; איבעיא להו "כולכם" מהו : טעמא דרשב"ג משום דקסבר עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה' והני כיון דאמר להו "כולכם" לא מצו כתבי ויהבי או דלמא טעמא דרשב"ג משום דקסבר כל מלתא דמתעבדא באפי בי עשרה צריכא בי עשרה למישלפה והילכך אפילו "כולכם" נמי: ת"ש *אמר לשנים תנו גט לאשתי יכול לבטל זה שלא בפני זה דברי רבי רשב"ג אומר אינו יכול לבטל אלא זה בפני זה והא שנים דכי 'כולכם' דמו ופליגי, אמר רב אשי אי בעדי כתיבה הכי נמי, הכא במאי עסקינן בעדי הולכה, הכי נמי מסתברא דקתני סיפא *אמר לזה בפני עצמו ולזה בפני עצמו יכול לבטל זה שלא בפני זה אי אמרת בשלמא בעדי הולכה שפיר. אלא אי אמרת בעדי כתיבה מי מצטרפי הא אמר מר *אין עדותן מצטרפת עד שיראו שניהם כאחד דלמא כר' יהושע בן קרחה סבירא ליה: אמר רב שמואל בר יהודה שמעית מיניה דר' אבא תרתי: חדא כרבי וחדא כרשב"ג ולא ידענא הי כרבי והי כרשב"ג אמר רב יוסף ניחזי אנן דכי אתא רב דימי אמר: מעשה ועשה רבי כדברי חכמים, אמר לפניו רבי *פרטא בנו של רבי אלעזר בן פרטא בן בנו של ר' פרטא הגדול "אם כן מה כח בית דין יפה" וחזר רבי ועשה כרבן שמעון בן גמליאל ומדהא כרבן שמעון בן גמליאל הך כרבי ואף ר' יאשיה דמן אושא סבר חדא כרבי וחדא כרשב"ג דאמר רבה בר בר חנה חמשה סבי הוינן קמיה דר' יאשיה דמן אושא' אתא ההוא גברא קמיה ואשקליה גיטא על כורחיה אמר (א) (לן) זילו אטמורו וכתבו לה ואי ס"ד כרבי כי מיטמרי מאי הוי אלא שמע מינה כרשב"ג סבירא ליה, ואי סלקא דעתך אידך נמי כרבן שמעון בן גמליאל למה להו אטמורי, ליבדרו איבדורי, אלא שמע מינה חדא כרבי וחדא כרבן שמעון בן גמליאל והא אמר רב נחמן הלכה כרבי בשתיהן ולית ליה לרב נחמן מה כח בית דין יפה והאמר רב נחמן אמר שמואל

יתומין

תוספות

מפני תקנת עגונות לא דמו אהדדי ולפירושו שמשוה אותם מה שמסתפק הש"ס הי כרבי והי כרשב"ג הייט דוקא לפי מה דמוקי פלוגתייהו בצריכי בי עשרה למשלפה אבל למאי דמוקי פלוגתייהו בעדות שבטלה מקצתה אין להסתפק דאי קי"ל בביטולו מבוטל כרבי תו לא מצי למיפסק באומר לעשרה לגמרי כרבן שמעון בן גמליאל דאפי' קי"ל כוותיה דבטלה כולה במאי דקאמר שאין הביטול מועיל אפי' דיעבד לא קי"ל כוותיה ומיהו אם משמעות דאינו יכול דקאמר רשב"ג לא משמע דיעבד אלא דאתא לאפוקי מדרבי דשרי אפי' לכתחילה אתי שפיר דמסתפק אפי' ללישנא דפליגי בעדות שבטלה מקצתה ומ"מ לרשב"ג אפי' בדיעבד אינו מבוטל כדפירש בקונטרס מכח ההיא דלעיל דקאמר א"כ מה כח ב"ד יפה : **צריכי** בי עשרה למשלפה. ואפי' אותם שנים שביטל יכולין לכתוב, ותימה כיון דמדאורייתא יכול לבטל אפי' שלא בפניהם אמאי תקנו חכמים שלא יועיל ביטול לגבי אותם שנים עצמם וי"ל כיון שהוצרכו לתקן שאין ביטול מועיל לגבי אחרים תיקנו נמי שלא יהא לו כח לבטל בזה הגט כלל : **אמר** רב יוסף ניחזי אנן. אע"ג דרב יוסף אית ליה הכא דביטלו אינו מבוטל קאמר רב יוסף בפ"ק דקידושין (דף יב:) דרב מנגיד אמאן דמבטל גיטא אע"ג דאינו מבוטל דמ"מ הרי מוציא לעז על הגט כי היכי דמנגיד אמאן דמקדש בשוקא או בביאה אע"ג דליכא איסורא : **וחזר** רבי ועשה כרשב"ג. וא"ת מנא ליה משום דחזר בו התם דחזר בו נמי ממאי דאמר ביטלו מבוטל דלמא ההיא דשום הדיינים דמי טפי לביטלו שלא בב"ד דהתם מודה רבי דאינו מבוטל דאמרי' מה כח ב"ד יפה (ב) כדפרישית לעיל וי"ל דרב יוסף מדמה להו משום דלא איפלגו רבי ורשב"ג אלא בהני תרי מילי במה כח ב"ד יפה בשום הדיינין ובביטול הגט בב"ד ולכך מדמה להו אהדדי ומסתמא כשחזר מזה חזר נמי מזה : **ליבדרו** איבדורי. אפי' למאן דמוקי פלוגתייהו בעדות שבטלה מקצתה דייק שפיר דהא קי"ל כרבי דלדידיה ליכא למימר לבדורי איבדור דכיון שיכול לבטל זה שלא בפני זה לא יועיל פיזור דיבטל כל אחד שימצא בפני עצמו עד שיבטל כולן אבל לרשב"ג דאין יכול לבטל זה שלא בפני זה אין בביטולו כלום אפי' מבטל כולם כל אחד בפני עצמו אע"ג דהשתא ליכא למיחש דלמא אזלי הנך דלא ידעי וכתבי ויהבי לה לא הוי ביטול עד שיבטל כולם יחד זה בפני זה :

יתומין

רש"י

לא בטלה כולה. הלכך לא חש רבן גמליאל להושיב ב"ד ולימנות על כך שאין בזו מפני תיקון העולם דאי אזלי הנך דלא בטיל קמייהו וכתבי ויהבי לה ואזלא ומינסבא שפיר קא מינסבא : בטלה כולה. ואפי' כשחיירו שנים שעדותן עדות וזה לא בטל בפניהם בטלו אף הן : והנך לא ידעי. דבטל ואזלי וכתבי ויהבי לה ומינסבא בגט פסול : ואי בעית אימא לא בטלה כולה. ואין כאן גזירה אלא טעמא דרשב"ג לא משום תקנה הוא אלא אלא קסבר אין ביטולו ביטול עד שיבטל בפני כולן והאי "אינו יכול" דקאמר לאו איסורא הוא משום עובר על תקנה אלא הכי קאמר אין בו כח לבטל אלא בפני כולן : למישלפה. לחללה ולהסירה : כולכם. אתומו דקי"ל דאינו גט עד שיחתמו כולן : מהו. מי אסר רבן שמעון [ב"ג] שלא יבטל את אחד או את שנים שלא בפני חבריהם : טעמא דרשב"ג. היכא דלא אמר "כולכם": משום דקסבר בטלה כולה. וחייש דלמא אזלי הני דלא ידעי בביטולא ויהבי לה והכא ליכא למיחש להכי דמידע ידעי דכולן צריכין לחתום וכל כמה דלא חתימו כולהו לא יהבי לה : או דלמא משום דקסבר כו'. והלכך לאו בטל הוא לגמרי' וחתמי ביה אפי' הני דבטיל קמייהו עם חבריהם ויהבי לה : יכול לבטל. והוי ביטול ואין זה כשר להיות עוד עד בדבר עד שילוהו : אינו יכול לבטל. והלה עצמו כשר לחתום : והא שנים. דכולם צריכין לחתום וליכא למיחש דלמא אזיל חד וחתים בלא חבריה וקאמר "אינו יכול לבטל" אלמא רבן שמעון לאו איסורא קאמר אלא אינו ביטול קאמר : אמר רב אשי אי. הכי שנים עדי כתיבה וחתימה הם: הכי נמי. דמודה רבן שמעון [ב"ג] דיכול לבטל וביטולו ביטול דטעמא משום גזירה היא והכא ליכא למיגזר מידי : בעדי הולכה. דהאי "תנו" דקאמר הכא לשנים הגט ניתן להם להיות שלוחים ולמוסרו לה דהכא כי קאמר לחד אזיל איהך דלא ידע ומסר לה לפי שאין זה עדות שיהו שניהם צריכין להיות שם אלא שליחות ולא ידע דבטלה שליחותא - דשליחות שבטלה מקצתה בטלה כולה דכי היכי דבטליה להאי בטליה להאי : ה"נ מסתברא. דבעדי הולכה קאמר וטעמא משום חששא דלמא אזל האי דלא ידע ויהיב לה': אמר לזה בפני עצמו כו'. אי מתחלה כשעשאן שלוחים לא אמר לשניהם יחד אלא לאחד מהן וחזר ואמר לחבירו "הנה מסרתי גט לפלוני לתתו לאשתי ואם תרצה גם אתה הוי שליח לגרשה: יכול לבטל. ובטל זה מתורת השליחות שאם גרשה זה אינה מגורשת אבל השני יכול לגרש דכיון דמתחלה לא בבת אחת הוי אין כאן לומר 'שליחות שבטלה מקצתה בטלה כולה' ואי אזיל האי - דלא ידע בביטולא ויהיב לה שפיר קיהיב לה : שפיר. איכא למימר אמר לזה בפני עצמו שאין זה עדות שיצטרכו לראות או לשמוע העדות תחילה כאחד : אלא אי אמרת עדי חתימה. הא עדות גמורה בעינן ומי מצטרפי כי אמר לזה בפני עצמו ולזה בפני עצמו : עד שיראו שניהם כאחד. את העדות : כר' יהושע בן קרחה. דפליג עלה בפרק שני דכתובות (דף כו:) ובסנהדרין (דף ל.*) ואמר אפי' בזה אחר זה : שמעית מיניה דר' אבא תרתי. כלומר בהנך תרתי פלוגתא דרבי ורשב"ג בביטולו מבוטל, וביכול לבטל זה שלא בפני זה, שמעית מיניה דרבי אבא דקבע הלכתא בתרווייהו חדא כרבי וחדא כרבן שמעון [ב"ג] : מעשה ועשה רבי. בכתובות בפרק אלמנה ניזונית* : כדברי חכמים. שהיו אומרים שום הדיינים שפיחתו שתות או הותירו שתות מכרן בטל : וחזר רבי אף מעשה. אלמא הדר ביה וקם בשיטתיה דרבן שמעון [ב"ג] ליפות כח בית דין אלמא בהא הלכה כרבן שמעון [ב"ג]: ואשקליה גיטא על כרחיה. השיאו בעל כרחיה לגרש את אשתו כגון בהנך דאמרינן בהו יוציא ויתן כתובה : ואמר להו. רבי יאשיה לסהדי : זילו איטמורו. לאחר שכפאוהו עד שיאמר "רוצה אני" הסתירו עצמכם כדי שלא יבטל אתכם מן העדות : ואי ס"ד. בקמייתא הלכתא כרבי שאם ביטלו בפני שנים אחרים מבוטל כי מיטמרי הני מאי הוי : ליבדרו איבדורי. שלא ימצאם ביחד ואינו יכול לבטל זה שלא בפני זה :

יתומיי

תוספות רי"ד

בטלה כולה והנך לא ידעי ואי אזלי הנך וכתבי ליכתבו וליתנו א) על כשאמר לעשרה כתבו גט לאשתי כיון שלא אמר כולכם אחד כותב וב' חותמים כל שנים מהם שרוצים יכולים ליכתב וליתן וכשביטל מקצת מהן לא בטל כולם והילכך אם לא ידעו ביטולו והולכים וכותבים ונותנים הגט לאשה כשר הוא ולא נפיק מיניה חורבא ורשב"ג סבר עדות שבטל' מקצתה בטלה כולה (והתם) [והנך] דלא ידעי אי אזלי וכתבי ויהבי שרו א"א לעלמא הילכך אין מבטל אלא זה בפני זה: אמר רבא אמר רב נחמן הלכה כר' בשתיהן ולית ליה לרב נחמן מה כח ב"ד יפה והאמר רב נחמן אמר א) נראה דצ"ל דקי"ל דהם אמר לעשרה וכו'.

[תוספתא פ"ג]

סם

[כתובות כו: ב"ב נג. קסס: סנהדרין ל. תוספתא דסנהדרין פ"ס]

[וכ"ב נג.]

[דף ק.]

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר להו זילו אטמורו: (ב) תוס' ד"ה וחזר וכו' כדפי' לעיל. ל"ב נדף ל"ג נסוף ד"ה ורב נחמן :